

Θεολογικά Χρονικά

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2015: Σμύρνη

Με άφορμή την επίσημη επίσκεψη στη Σμύρνη από 5^{ης} έως 10^{ης} Φεβρουαρίου 2015 του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου για τόν έορτασμό στις 6 Φεβρουαρίου του Ίερού Ναού του Αγίου Βουκόλου, επισκόπου Σμύρνης (ό ναός θεμελιώθηκε τὸ 1886, προσφάτως ἀνακαινίστηκε με τὴ βοήθεια τοῦ Μητροπολιτικοῦ Δήμου Σμύρνης καὶ λειτουργήθηκε για πρώτη φορά –μετὰ τὸ 1922– ὕστερα ἀπὸ 92 ἔτη στις 17 Αὐγούστου 2014), διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Κοινότητα Σμύρνης, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ Α΄ Διεθνές Ἀγιολογικὸ Συνέδριο στὴ Σμύρνη με θέμα «Οἱ ἅγιοι τῆς Σμύρνης καὶ τῆς Ἰωνίας κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνες» (6-7 Φεβρουαρίου 2015). Τὸ Συνέδριο φιλοξενήθηκε στὸ ἀμφιθέατρο τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Σμύρνης καὶ πραγματοποιήθηκε με τὴν χορηγία τοῦ Ἐπιμελητηρίου καὶ τοῦ Γενικοῦ Προξενείου Ἑλλάδος στὴ Σμύρνη. Στὴν ὑλοποίησή του συνέβαλαν ἰδιαίτερος ὁ ἱερατικὸς προϊστάμενος τῆς Ὁρθόδοξου Κοινότητος Σμύρνης π. Κύριλλος Συκῆς καὶ ἡ πρόεδρος τῆς Κοινότητος κ. Θεοδώρα Χατζοῦδη, με τὴ συμμετοχὴ τῶν μελῶν τῆς Κοινότητος, συνεργατῶν τοῦ Ἐπιμελητηρίου καὶ τοῦ Γενικοῦ Προξενείου Ἑλλάδος, τῆς διερμηνέως κ. Ἐλισάβετ Κόβη, καθὼς ἐπίσης Ἑλλήνων καὶ Τούρκων φοι-

τητῶν καὶ φοιτητριῶν στὸ χρηματοδοτούμενο ἀπὸ τὸ Ἐπιμελητήριο, Οἰκονομικὸ Πανεπιστήμιο Σμύρνης.

Εἰσηγητὲς τοῦ θεολογικοῦ αὐτοῦ Συνεδρίου ἦσαν ἀκαδημαϊκοὶ διδάσκαλοι, ἐιδικοί ἐπιστήμονες, συγγραφεῖς καὶ ἐρευνητὲς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκία, ἐνῶ συμμετεῖχαν ἱεράρχες καὶ κληρικοὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, μέλη ὀρθοδόξων μοναστικῶν ἀδελφοτήτων καὶ συλλόγων Σμυρναίων ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καὶ τὴ Λευκωσία κ.ἄ. Τὸ Συνέδριο πραγματοποιήθηκε με τὴν παρουσία ἐκπροσώπων τῶν τουρκικῶν τοπικῶν ἀρχῶν, ἐκπροσώπων τοῦ πνευματικοῦ, ἀκαδημαϊκοῦ, δημοσιογραφικοῦ καὶ ἐπιχειρηματικοῦ κόσμου, πολλῶν φιλομαθῶν καὶ φιλευσεβῶν ἀκροατῶν ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Ἰωνίας, καθὼς καὶ ἐπισκεπτῶν ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Χριστιανικῆς Οἰκουμένης. Κατὰ τὴν ἀπογευματινὴν συνεδρία τῆς Παρασκευῆς 6 Φεβρουαρίου 2015, ἀπηύθυναν χαιρετισμοὺς πρὸς τοὺς συνέδρους ἐκ μέρους τῆς τοπικῆς διοργανωτικῆς ἐπιτροπῆς ὁ ἀρχιμ. π. Κύριλλος Συκῆς, ὁ Δήμαρχος Σμύρνης κ. Aziz Kotsaoglou καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Σμύρνης κ. Ekrem Demirtaş. Τὴν ἔναρξη τοῦ Συνεδρίου κήρυξε ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, με τὴν παρακάτω Ὁμιλία:

Ἐρώτατοι ἅγιοι ἀδελφοί,

Ὅσιολογίωτατε Ἀρχιμανδρίτα τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, κύριε Κύριλλε, Ἱερατικῶς Προϊστάμενε τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Σμύρνης,

Ἐντιμότατε κύριε Demirtaş, Πρόεδρε τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Σμύρνης,

Τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἐνώπιον τοῦ διανοιγομένου ἔμπροσθεν ἡμῶν μυστηρίου τῆς συναντήσεως καὶ συμπροσευχῆς μας εἰς τοὺς ἱερούς τούτους τόπους τῆς Ὁρθοδόξου χριστιανικῆς μαρτυρίας καὶ ζωῆς, ἀπλῶς ἐπαναλαμβάνομεν: «Μεγάλα τὰ τῆς πίστεως κατορθώματα...»!

Εὕρισκόμενοι εἰς τὴν εὐλογημένην Ἰωνικὴν γῆν, ἡ ὁποία πρώτη, μετὰ τὴν Παλαιστίνην, ἐδέχθη τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, μετὰ πολλῆς συγκινήσεως χαιρετίζομεν τὸ πρῶτον τοῦτο Ἁγιολογικὸν Συνέδριον, πρὸς τιμὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς ἔξαρσιν τῆς ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ εἰς δόξαν τοῦ παναγίου Ὄνοματος τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ μαρτυρίας τῶν ἐν τῇ εὐρύτερα ταύτη περιοχῇ ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι σήμερον ἀμασάντων γνωστῶν κατ' ὄνομα καὶ ἀγνώστων Ἀγίων, Ὁσίων καὶ δικαίων, οἱ ὅποιοι, μετατεθέντες τῶν προσκαίρων εἴτε ἐν μαρτυρίῳ, εἴτε ἐν μαρτυρίᾳ, εἴτε ἐν ὀσιακῇ ζωῇ, λιτανεύουν πέριξ τοῦ Θρόνου τοῦ Κυρίου καὶ προσβέβουν ὑπὲρ τοῦ κόσμου καὶ ὑπὲρ πάντων ἡμῶν.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία ὑπῆρξεν ἀπ' ἀρχῆς τὸ θεμέλιον τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστηρίχθη ἅπαν τὸ οἰκοδόμημα αὐτοῦ. Ὁ Κύριος ἡμῶν ἐτέχθη, ἐδίδαξεν, ἐθαυματούργησε, ἐσταυρώθη καὶ ἀνέστη εἰς Ἱεροσόλυμα, εἰς Αἴγυπτον καὶ εἰς Παλαιστίνην. Τὸ ἔδαφος ὁμῶς εἰς τὸ ὁποῖον ἐσπάρη καὶ ἐκαλλιεργήθη ἡ πίστις πρὸς Αὐτὸν καὶ τὸ κήρυγμά Του καὶ ἰδρῦθησαν καὶ ἦνθησαν αἱ πλέον σημαντικαὶ χριστιανικαὶ Ἐκκλη-

σίαι, ἀπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀποκαλύψεως, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ ἡ τῆς Σμύρνης, ὑπῆρξεν ἡ Μικρὰ Ἀσία. Ἡ Ἰωνία δὲ ἦτο πάντοτε, διὰ λόγους γεωγραφικῶν καὶ ἐπικοινωνιακῶν, ὁ πρῶτος σταθμὸς διαδόσεως ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων τῆς σωτηριώδους πίστεως.

Χάρις εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν πρότερον μὲν «σκοληκόβρωτον» καὶ γέμουσαν «εἰδωλικῆς ματίας», προεξαρχούσης τῆς «μεγάλης Ἀρτέμιδος» τῆς γειτονικῆς Ἐφέσου, μετὰ δὲ τὴν «παλιγγενεσίαν» τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος, ἀγιοτόκον καὶ μαρτυροτόκον, ὁ Χριστιανισμὸς ἀπέβη οἰκουμενικός, διότι μεμαρτυρημένος δι' αὐτῆς μετεδόθη εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα ἡ Πίστις τοῦ Χριστοῦ καὶ κατελύθη «ἡ πλάνη τῶν εἰδώλων». Ἡ Ἰωνία, διὰ τῶν ἐπτὰ «χρυσῶν λυχνιῶν» τῆς Ἀποκαλύψεως, τῆς Ἐφέσου, τῆς Σμύρνης, τῆς Περγάμου, τῶν Θυατείρων, τῶν Σάρδεων, τῆς Φιλαδελφείας καὶ τῆς Λαοδικείας, ἐγένετο τὸ κέντρον τῆς διαδόσεως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ «πρώτου καὶ τοῦ ἑσχάτου καὶ τοῦ ζώντος», ὁ Ὅποιος «ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν ἐστιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων καὶ ἔχει τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ἕιδου» (βλ. Ἀποκ. Ἰωάν. α' 11-19).

Ἡ Ἰωνία, λοιπόν, ἀπὸ πρώτης ἀρχῆς, ἀπὸ τοῦ πρώτου αἰῶνος, ἀμέσως μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν καὶ τὴν ἀποστολὴν τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ἀδιάκοπον πρὸς τὸν κόσμον πορείαν «μαθητεῦσαι πάντα τὰ ἔθνη» «μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» «ἄχρις οὗ μορφωθῆ Χριστός» ἐν τῷ κόσμῳ, «ἀφωρίσθη (ἡ Ἰωνία) εἰς τὸ ἔργον ὃ προσεκαλέσατο αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς» (βλ. Πράξ. ιγ' 2-3). Τὸ οἰκουμενικὸν μήνυμα τῆς σωτηρίας ἐξῆλθε τῶν στενῶν ὁρίων τῆς Παλαιστίνης καὶ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ ἀπέκτησε τὴν οἰκουμενικότητα καὶ διὰ τῆς Ἰω-

νίας. Ἀσφαλῶς δὲν εἶναι τυχαῖον ὅτι ἡ διάδοσις τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος ἤρξατο ἐκ τῆς πολυεθνικῆς περιοχῆς τῆς Ἰωνίας, εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ὁποίας ἀρμονικῶς συνέζων Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες, Λυδοί, Φρύγες, Κᾶρες, Γαλάται καὶ ἄλλα ἔθνη, τὰ ὅποια τὸ πῦρ τῆς Θεότητος «εἰς ἐνότητα ἐκάλεσεν».

Ὁ πολυεθνικὸς οὗτος χαρακτήρ τῆς Ἰωνίας ἔδωκεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν νεοῖδροντον Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν τὴν οἰκουμενικὴν διάστασιν αὐτῆς, τὴν ὁποίαν ἀργότερον ὅταν τὴν «ἐλυμαίνοντο αἱ ποικιλόνυμοι αἰρέσεις», ἐπεσφράγισαν αἱ ἑπτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, συγκληθεῖσαι ἐν Νικαίᾳ, Κωνσταντινουπόλει, Ἐφέσῳ καὶ Χαλκηδόνι, καὶ ἡ ὁποία Ὁρθόδοξος Πίστις διαφυλάσσεται διὰ τῶν αἰώνων, μετὰ πολλῶν θυσιῶν καὶ ἀγώνων, μαρτυριῶν καὶ μαρτυριῶν, ὡς παρελήφθη, δηλαδὴ «ἀγία καὶ ἄμωμος», καὶ ἐκφράζεται διατόρως διὰ τοῦ Ἱεροῦ αὐτῆς Κέντρου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἡ διάδοσις ὁμῶς τοῦ παγκοσμίου τούτου κηρύγματος δὲν ὑπῆρξεν ἀσφαλῶς εὐχερῆς. Πέραν τῆς εἰδωλομανίας τῆς κάθε ἐποχῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνθρωπομόρφως ἐκδηλουμένων ἄχρι τῆς σήμερον αἰρέσεων, καὶ ἄλλοι ἀστάθμητοι παράγοντες, ὡς οἱ διωγμοί, τὰ προσκόμματα, οἱ πόλεμοι, αἱ ἀκαταστασίαι, διεδραμάτισαν ἀνθρωπίνως ἀνασταλτικὸν ρόλον εἰς τὴν διάδοσιν καὶ εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ εὐαγγελίου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς θυσίας.

Ἦρκεσε βεβαίως «τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ», τὸ ὁποῖον εἶδεν ἐν μέσῳ μεσημβρίας Κωνσταντίνος ὁ Μέγας ἀλλὰ καὶ τὸ δι' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ σημείῳ τοῦ Σταυροῦ μαρτύριον καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ συμβολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν «εἴκοσι τεσσάρων πρεσβυτέρων»

τῆς Ἀποκαλύψεως, οἱ ὁποῖοι ἐν τῷ «κειμένῳ ἐν τῷ πονηρῷ» κόσμῳ καὶ διὰ τοῦ κόσμου «κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων» (Ἐβρ. ια' 33-35), καὶ ἐν τέλει περιεβλήθησαν ἱμάτια λευκὰ καὶ τὸν ἀκάνθινον στέφανον τοῦ μαρτυρίου.

Μεταξὺ τῶν ἀναριθμητῶν ἐν τῇ πράξει «εἴκοσι τεσσάρων πρεσβυτέρων» –μαρτύρων, ὁσίων καὶ ὁμολογητῶν– ὑπῆρξαν καὶ οἱ ἐν Ἰωνίᾳ κηρύξαντες τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ Ἅγιοι Ἀπόστολοι καὶ Ἰσαπόστολοι, πάντες περιβληθέντες «χιτῶνα φωτεινόν» ὑπὸ τοῦ «ἀναβαλλομένου τὸ φῶς ὡς ἱμάτιον» Κυρίου.

Ἡ ἡμετέρα Μετριοτής θὰ ἀναφερθῆ ἐνδεικτικῶς μόνον εἰς δύο χαρακτηριστικὰς μορφάς, παραλείπουσα τὴν διακονίαν τῶν ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα Ἀποστόλων γνωστῶν Σίλα, Τυχινοῦ, Παρμενίωνος καὶ τῶν λοιπῶν: ἦτοι τὸν Ἀπόστολον τῶν ἐθνῶν Παῦλον, τοῦ ὁποίου εἶς ἐκ τῶν τριῶν ἱεραποστολικῶν στόχων ὑπῆρξεν ἡ Ἰωνία (οἱ ἄλλοι δύο ἦσαν, ὡς γνωστόν, ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Ρώμη) καὶ τὸν Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, τὸν ἐνταλέντα ἀπ' ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου νὰ κηρύξῃ εἰς τὰ μικρασιατικὰ παράλια.

Ἦδη ὁμῶς ἀπὸ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους ἡ Ἰωνικὴ αὕτη γῆ ἐβάφη ἐρυθρὰ ὑπὸ τοῦ αἵματος τῶν πρώτων χριστιανῶν μαρτύρων. Τοῦ χοροῦ τούτου προεξάρχουν οἱ πολιοῦχοι τῆς Σμύρνης Ἅγιος Βουκόλος καὶ Ἅγιος Ἱερομάρτυς Πολύκαρπος, χειροτονηθεῖς ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Οὗτοι ἐγένοντο πιστοὶ

ἄχρι θανάτου καὶ ἔλαβον παρὰ Κυρίου τὸν στέφανον τῆς ζωῆς (Ἄποκ. β' 10-11).

Εἰς τὴν Ἔφεσον σώζεται εἰσέτι ἡ λεγομένη «πύλη τῶν διωγμῶν», ὡς ἀποκαλεῖται μέχρι τῆς σήμερον. Ἦτο ἡ θύρα ἐκ τῆς ὁποίας διήρχοντο οἱ μελλοθάνατοι χριστιανοὶ μάρτυρες, ὀδηγούμενοι καὶ ἐκτελούμενοι ἐκτὸς πόλεως.

Ἐκ τῆς Ἐφέσου κατήγετο καὶ ὁ Ἅγιος Πορφύριος, ὁ μῆμος, ὅστις μὲ παρὰδοξον τρόπον ἠμολόγησε τὸν Χριστὸν καὶ ἐμαρτύρησεν εἰς τὴν Ἀγκυραν ἐπὶ αὐτοκράτορος Αὐρηλιανοῦ, κληθεὶς εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐνῶ ὡς «μῆμος» προσεπάθει νὰ διακομωδησῇ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα ἔλαβε τὸ βάπτισμα «τοῦ μαρτυρίου», μμηθεὶς τὸν Πρωτομάρτυρα Κύριον τῆς δόξης.

Σὺν τούτοις, μνημονευτέοι οἱ Ἅγιοι Ἑπτὰ Παῖδες οἱ ἐν Ἐφέσῳ, τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοποίησεν ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν μὲ τὴν ἐγερσίν των δύο περίπου αἰῶνας μετὰ τὴν ἐν Χριστῷ κοίμησίν των.

Ἰδιαιτέρα δὲ εἶναι ἡ καύχησις τῆς Μαγνησίας διὰ τὸν Ἱερομάρτυρα ἐπίσκοπον αὐτῆς Χαραλάμπη, τὸν «λάμπαντα ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τοῦ μαρτυρίου καὶ σβέσαντα τῶν εἰδώλων τὴν σκοτόμαιναν» καὶ ἀναδειχθέντα «στῦλον ἀκλόνητον τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ καὶ λύχνον ἀείφωτον τῆς οἰκουμένης».

Πλησίον μας εὐρίσκονται τὰ εἰρεῖπια τοῦ ἀμφιθεάτρου τῆς Περγάμου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμαρτύρησαν διὰ τὸν Χριστὸν οἱ Ἅγιοι Κάρπος, Παπύλος, Ἀγαθονίκη καὶ Ἀγαθόδωρος.

Θὰ ἠθέλομεν ὁμῶς νὰ ἀναφερθῶμεν ἰδιαιτέρως, κηρύττοντες τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἀγιολογικοῦ τούτου Συνεδρίου, εἰς τοὺς Ἅγίους τῆς εὐλογημένης

ταύτης περιοχῆς, κληρουχίας πολυτίμου τοῦ Κέντρου τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας, εἰς τοὺς ἐπωνύμους καὶ κυρίως εἰς τοὺς ἀωνύμους, γνωστοὺς μόνον εἰς τὸν Θεόν, μάρτυρας τῆς Ἰωνικῆς καὶ ἐν γένει τῆς Μικρασιατικῆς γῆς, μὲ προεξάρχουσαν εἰς τὸ μαρτύριον «τῶν πολλῶν», πόλιν ταύτην τῆς Σμύρνης. Ἀναφερόμεθα εἰς τοὺς θυσιασθέντας ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν πίστεως καὶ ὑπὲρ «βωμῶν», Ἱερῶν Ναῶν καὶ Μονῶν δηλαδὴ, «καὶ ἐσπιῶν» ὀρθοδόξους χριστιανούς κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ παρελθόντος εἰκοστοῦ αἰῶνος.

Ἀπλῶς προσευχητικῶς ἐπισημαίνομεν ὅτι ἐξ αὐτῶν «ἄλλοι ἐτυμπανίσθησαν, ... ἔτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μασιγῶν πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς, ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι» (Ἐβρ. ια' 35-38). Ὁμιλοῦμεν βεβαίως διὰ τοὺς μετὰ τῶν ἁγίων καὶ τῶν δικαίων ἀναπαυομένους καὶ προσκαρτεροῦντας τὴν «κρίσιν» τοῦ Θεοῦ ἀειμνήστους προπάτορας, πατέρας καὶ ἀδελφούς ἡμῶν τῆς γῆς τῆς Ἰωνίας, τὰς γενεὰς ἐκείνας τῶν ὀρθοδόξων, οἱ ὁποῖοι ἐγένοντο «συγκληρονόμοι τῆς ἐπαγγελίας (τοῦ Χριστοῦ)», μεταστάντες εἰς τὴν «μακαρίαν εὐκλειαν», ἔνθα δίδουν ἡμέρας καὶ νυκτός «δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων» (Ἄποκ. Ἰωάν. δ' 9-10). Ἀλλὰ περὶ «πάντων τῶν Ἁγίων» τῆς Ἰωνίας θὰ ὁμιλήσουν οἱ ὀρισθέντες ὁμιληταί-εἰσηγηταί, τόσον κατὰ τὸ παρὸν συνέδριον ὅσον καὶ κατὰ τὰ ἐπακολουθήσονται ἐν τῷ προσεχεῖ μέλλοντι.

Ἡμεῖς, ἀπλῶς ἐπισημαίνομεν ὅτι ὁ θρησκευτικὸς ζήλος ἦτο ἀείποτε ἀνεπτυγμένος εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ἡ Ἐκκλησία καὶ

αί χριστιανικαί έορταί, αί έορταί τῶν Ἁγίων, ἀπετέλουν τὸ κέντρον τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Οἱ μικρασιάται ἀνεστρέφοντο ἐν ἀτμοσφαίρᾳ εὐλαβείας καὶ προσηλώσεως εἰς τὰ θεῖα, μετερσιοῦντο εἰς τὸ ἐξαῦλωτικὸν περιβάλλον τῶν Ἱερῶν Ναῶν «συντροφία μὲ τοὺς Ἁγίους των», τοὺς ἐγγύς, τοὺς ἐντοπίους των καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης.

Ἡ ἔντονος παρουσία τῶν Ἁγίων καὶ τῆς ἀγιότητος εἰς τὴν Ἰωνίαν κατέλιπεν ἀνεξίτηλον τὴν σφραγίδα αὐτῆς εἰς τὴν ἔκτοτε πορείαν τῆς. Οἱ Ἁγιοὶ τῆς, τιμώμενοι διαχρονικῶς, δὲν ἔπαυσαν νὰ ἐμπνέουν εἰς τοὺς συμπατριώτας των, ἀνεξαρτήτως ἐποχῆς καὶ ἱστορικῶν συγκυριῶν, τὴν ἀγάπην διὰ τὸν Χριστόν, τὴν αὐταπάρησιν καὶ τὴν ἀφιέρωσιν εἰς τὴν «παρακαταθήκη», τὴν ὁποίαν παρέλαβον, διετήρησαν καὶ μετέφερον εἰς τὰς «νέας χώρας» καὶ «πατριδας» των, εἰς τὰς ὁποίας ἀναγκαστικῶς «μετετέθησαν» καὶ τὴν παρέδωσαν εἰς τὰς μετ' αὐτοὺς γενεάς. Αἱ περιοχαὶ εἰς τὰς ὁποίας εὐρισκόμεθα διεκρίθησαν εἰς ὅλα, ἰδιαίτερος εἰς τὴν ἀφιέρωσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μοναχῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ὡς μαρτυρεῖ τὸ δίστιχον τῶν καλάνδων τῆς πρωτοχρονιάς τῆς γειτονικῆς πόλεως Ἀλάτσατα: «Ἐχεις καὶ γυιὸ στὰ γράμματα καὶ λέει τὸ ψαλτήρι νὰ δώκει ὁ Θεὸς κι ἡ Παναγιά νὰ βάλει πετραχῆλι».

Ἄδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ, «Οὐκ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν». Γνωρίζομεν ὅτι «πίστει παροικοῦμεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἄλλοτρίαν» (βλ. Ἐβρ. ια' 9).

Οἱ Ἁγιοὶ τῆς Ἰωνίας, ὅπως «πάντες οἱ Ἁγιοὶ» τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν, οἱ γενόμενοι ἀπὸ τοῦδε «θεοὶ κατὰ χάριν», ὑπέστησαν πολλὰς δοκιμασίας καὶ μαρτύρια καρτερικῶς καὶ μεθ' ὑπομονῆς ἐνώ-

πιον τῶν δυσκολιῶν καὶ τῶν κινδύνων, καὶ ἐνώπιον ἀκόμη τοῦ φοβεροῦ θανάτου. Ἐὰν ἀναλογισθῶμεν τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπομονὴν των, ἡμεῖς οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι «τῶν ἀνέσεων καὶ τῶν εὐκόλων λύσεων, τῆς ἀνυπομονησίας καὶ τῆς εὐκόλου ἀπογοητεύσεως», τότε μόνον κατανοοῦμεν τὸ θαῦμα καὶ τὸ μυστήριον τῆς ἀγιότητος.

Τῷ ὄντι «μεγάλα τὰ τῆς πίστεως κατορθώματα», τὰ ὁποῖα ἐπέτυχον οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, «ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος». Ὁλόκληρος ὁ κόσμος δὲν ἀξίζει ὅσον οἱ Ἁγιοὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας καὶ οὔτε δύναται νὰ συγκριθῇ μαζί των.

Ἐνῷ ἐορτάζομεν κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ὑποδοχὴν Αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ χρηματισθέντος «μὴ ἰδεῖν θάνατον» πρὶν ἢ ἰδῆ «τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ» δικαίου πρεσβύτου Συμεῶν, καὶ τὴν προφητείαν αὐτοῦ πρὸς τὴν Θεοτόκον, τὴν ἰσχύουσαν διὰ τοὺς χριστιανοὺς πάντων τῶν αἰῶνων, ὅτι «τὴν καρδίαν αὐτῆς διελύσεται ρομφαία», δηλαδὴ θλίψις, πικρία, σταυρός, μαρτύριον, θάνατος καὶ τὴν «ἀνθομολογίαν ἱεροπροεπῶς τῷ Κυρίῳ τῆς ὑποφητευούσης Ἄννης, τῆς σώφρονος καὶ ἀγίας», καλοῦμεν ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους νὰ τιμήσωμεν ἀξίως τοὺς Ἁγίους τῆς μαρτυρικῆς Ἰωνίας καὶ διὰ τοῦ Ἀγιολογικοῦ τούτου Συνεδρίου, ἐπικαλούμενοι ἐπὶ πάντας τὴν πρεσβείαν αὐτῶν πρὸς τὸν Κύριον, ὅτι «μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν»· «ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων ἀμήν» (Ἀποκ. Ἰωάν. κβ' 14-15 καὶ 21).

Στὴ συνέχεια ἀπηύθυνε χαιρετισμοὺς πρὸς τοὺς συνέδρους ὁ Δήμαρχος Θεσσαλονικέων κ. Ἰωάννης Μπουτάρης, ἐνῶ οἱ

ἐπιστημονικές ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου ξεκίνησαν μὲ τὴν Γενική Εἰσήγηση τοῦ Ἀρχοντος Μ. Ἰερομνήμονος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κ. Ἀριστείδου Πανώτη: «Τὸ Ρωμαϊκὸ κράτος ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σμύρνης σύμφωνα μὲ τὸ ἀρχαιότατο μαρτύριο τοῦ ἱεροῦ Πολυκάρπου», μὲ ἀναφορὲς στὴν ἀνησυχία τῆς ρωμαϊκῆς ἐξουσίας πρὸ τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῆς πόλεως τῆς Σμύρνης στὰ μέσα τοῦ β' αἰ., καθὼς καὶ στὴν ἐπιχειρηθεῖσα νομικὴ ἀντίδραση τῆς πρώτης ὡς προϋπόθεση γιὰ νὰ διατυπωθεῖ ἐκεῖ μία «θεολογία τοῦ Μαρτυρίου», στηριγμένη στὴν πιστότητα, στὴν ἀλήθεια καὶ στὴν ἀπόρριψη τοῦ ψεύδους. Ἡ Συνεδρία, ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μητροπολίτου Ἀρχαλοχωρίου καὶ Καθηγητοῦ τοῦ Α.Π.Θ. κ. Ἀνδρέα Νανάκη καὶ τὴν συμπροεδρία τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ ΕΚΠΑ κ. Δημητρίου Γόνη, ὁλοκληρώθηκε μὲ τὴν ἐξαιρετικὰ καταποτιστικὴ Εἰσήγηση: «Ἡ Σμύρνη τὴν πρώτη χριστιανικὴ περίοδο, οἱ πρώτοι Ἅγιοι, οἱ πρώτοι Ἐπίσκοποι καὶ οἱ πρώτοι Ναοὶ τῆς» τοῦ Τούρκου ἐρευνητοῦ καὶ συγγραφέως κ. İlhan Pinar, ὁ ὁποῖος μὲ ἄριστη γνώση τῆς τοπογραφίας τῆς πόλεως του καὶ πλούσιο φωτογραφικὸ ὕλικὸ ἐπιδίωξε νὰ προσδιορίσει τὴ παρουσία τῶν πρώτων ἐπισκόπων τῆς Σμύρνης μέσα ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τῶν ἱερῶν τόπων καὶ σημείων τῆς ἱστορικῆς πόλεως, προσφέροντας πολὺτιμες συμβολές ἀρχαιογνωσίας τοῦ πολυκυμάντου παρελθόντος τῆς.

Γιὰ τὴν Α' Πρωινή Συνεδρία τῆς ἐπομένης (Σάββατο 7 Φεβρουαρίου 2015) εἶχαν προγραμματιστεῖ τρεῖς Εἰσηγήσεις. Πρώτη παρουσιάστηκε ἡ Εἰσήγηση τοῦ κ. Κωνσταντίνου Ἰ. Μπελέζου, μὲ θέμα: «Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης: Ἡ μαρτυρία τῆς Καινῆς

Διαθήκης καὶ τῆς πρώιμης ἐκκλησιαστικῆς παράδοσης»· στὸ Α' μέρος τῆς Εἰσηγήσεως παρουσιάστηκαν ὁ Βίος καὶ τὸ ἔργο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, στὸ Β' χαρακτηριστικὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἐνῶ στὸ Γ' ἀναπτύχθηκε τὸ θέμα: «Ὁ Ἰωάννης, οἱ ἑπτὰ Ἐπιστολὲς τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης», μὲ βάση τὶς μαρτυρίες τῆς Καινῆς Διαθήκης (Παῦλος, Λουκᾶς, Ἀποκάλυψη), τὴν Ἀπόκριψη καὶ τὴν ἀρχαία ἐκκλησιαστικὴ Γραμματεία. Δεύτερη ἦταν ἡ Εἰσήγηση τοῦ Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ ΕΚΠΑ κ. Κωνσταντίνου Κορναράκη, μὲ θέμα: «Ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης», ἡ ὁποία ἐστίαστηκε στοὺς κινδύνους ποὺ ἀπειλοῦσαν τὸ πλήρωμα τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας (δοκητικὴ αἵρεση, ἀπειλὴ διασπάσεως τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας) καὶ ὁδήγησαν τὸν Ἰγνάτιο νὰ προβάλλει τὴν αὐθεντικὴ ἐκκλησιαστικὴ διδασκαλία (ρεαλισμὸς γεγονότων θ. Οἰκονομίας, θεμελιώδης σημασία ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος γιὰ τοπικὴ Ἐκκλησία) ἀλλὰ καὶ νὰ διδάξει ὅτι ὁ χριστιανὸς πρέπει νὰ ἐξαρτᾶ κάθε πτυχὴ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἠθους του ἀπὸ τὴν ἀκρίβεια τῆς πίστεως καὶ τὴν ὑπακοή στὸν ἐπίσκοπο ὡς εἰκόνα Ἰησοῦ Χριστοῦ· θεμελιώνοντας ὁ ὁμιλητὴς τὴν Ἐκκλησιολογία ἐπὶ τῆς Χριστολογίας, ἀνέδειξε μὲ σαφήνεια τὸ διαχρονικὸ κριτήριον τοῦ Ἰγνατίου γιὰ τὴν συνάφεια τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸν σύγχρονο κόσμον. Τρίτη στὴν σειρά ἦταν ἡ Εἰσήγηση τοῦ Ἐπιστημονικοῦ συνεργάτου τοῦ ΕΚΠΑ κ. Ἀθανασίου Κάρμη, μὲ θέμα: «Μαρτύριο καὶ μαρτυρία πίστεως, κατὰ τὸν Ἅγιο Εἰρηναῖο Λουγδούνου». Ἡ εἰσήγηση ἐπικεντρώθηκε στὸ μαρτυρολόγιον «τῶν ἐν Βιέννῃ καὶ Λουγδούνῳ μαρτυρησάντων», χριστιανῶν ἀποίκων κυρίως ἐκ Φρυγίας, Σμύρνης καὶ

Ἐφέσου, τὸ ὁποῖο συνδυάζει τὴν θεολογικὰ τεκμηριωμένη ὁμολογία πίστεως μὲ ἱστορικές ἀναφορές στὴν ποιμαντικὴ μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν περίοδο τοῦ διωγμοῦ· ἡ σύγκριση τοῦ ὡς ἄνω μαρτυρίου μὲ τὸ *Μαρτύριον Πολυκάρπου* ὁδηγεῖ στὴ διαπίστωση ὅτι ἀμφότερα ἀπηχοῦν τὴν ἰωάννεια παράδοση καὶ τὴν δραστηριότητα τοῦ ἁγίου Εἰρηναίου, ἐνῶ συγχρόνως ἀποτελοῦν τὰ ἀρχαιότερα συναξάρια τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Συνεδρία, ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου Κογεράκη καὶ τὴν συμπροεδρία τῶν κ. Pihan Pinar καὶ Ἀριστείδου Πανώτη, ὁλοκληρώθηκε μὲ πολὺ ἐνδιαφέρουσα συζήτηση.

Στὴν Β΄ Πρωινή Συνεδρία, πραγματοποιήθηκαν ὁμοίως τρεῖς Εἰσηγήσεις. Πρώτη ἀκούστηκε ἡ Εἰσήγηση τῆς Λέκτορος τοῦ ΕΚΠΑ κ. Δέσποινας Μιχάλαγα, μὲ θέμα: «Ὁ Ἅγιος Πιόνιος», ὁ ὁποῖος συγκαταλέγεται στὸ νέφος τῶν ἀσήμεων μαρτύρων τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων (τιμᾶται ὡς ἅγιος, τόσο ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξο ὅσο καὶ ἀπὸ τὴ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, δυστυχῶς ὅμως οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ συναθλητές του ἀξιώθηκαν ναοῦ ἢ ἀγιογραφικῆς ἀπεικόνισης)· ἦταν πρεσβύτερος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σμύρνης, συνδεόμενος μὲ τὸν ἱερομάρτυρα Σμύρνης Πολύκαρπο, ἐνῶ οἱ λιγοστεῖς πληροφορίες γιὰ τὸ πρόσωπό του ἀντλοῦνται ἀπὸ τὸ ὀμώνυμο *Μαρτύριό* του. Δεύτερη ἦταν ἡ Εἰσήγηση τοῦ Ἐπιθ. Καθηγητοῦ τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Ἡρακλείου Κρήτης κ. Ἐμμανουὴλ Δουνδουλάκη, μὲ θέμα: «Ἡ Ἅγία Εἰρήνη ἢ Μεγαλομάρτυς»· στὸ πλαίσιο τῆς Εἰσηγήσεως σημειώθηκαν λόγοι γιὰ τοὺς ὁποίους διαπιστώνονται διαφοροποιήσεις στὸν Βίο τῆς Ἁγίας, ἐνῶ προβλήθηκαν ἄγνωστες παραλλαγές τοῦ ὑπὸ μορφὴν “πεζῶν” καὶ “ἔμμετρων” Μη-

νολογίων καὶ ἐπισημάνθηκαν οἱ “κοινοὶ τόποι” μὲ ἄλλα ἀγιολογικὰ κείμενα. Ἀκολούθησε ἡ Εἰσήγηση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου Κογεράκη, μὲ θέμα: «Ἅγιοι τῆς Σμύρνης ὑμνολογοῦνται»· παρουσιάστηκε ἐκεῖ ἡ ὑμνογραφία (ἀνέκδοτες καὶ ἐκδεδομένες Ἀκολουθίες) τῶν Ἁγίων τῆς Σμύρνης, τῶν ὁποίων ἡ τιμὴ ὑπερέβη τὰ ὄρια τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας (Ἅγιοι Βουκόλος, Πολύκαρπος, Εἰρηναῖος, Πιόνιος, Φωτεινὴ ἢ Σαμαρεῖτις), μὲ βιβλιογραφικὴ ἀναφορὰ στὶς ὑπάρχουσες Ἀκολουθίες καὶ σύντομη ἀναφορὰ στὸ περιεχόμενό τους. Ἡ Συνεδρία, ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Εἰρηναίου καὶ τὴν συμπροεδρία τῶν κ. Κωνσταντίνου Μπελέζου καὶ Ἀριστείδου Πανώτη, ὁλοκληρώθηκε μὲ ἐξίσου ἐνδιαφέρουσα συζήτηση.

Κατὰ τὴν Ἀπογευματινὴ Συνεδρία, ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μητροπολίτου Ἑλβετίας κ. Τερεμίας καὶ τὴν συμπροεδρία τῶν κ. Pihan Pinar, Μητροπολίτου Ρόδου Κυρίλλου καὶ Ἀριστείδου Πανώτη, πραγματοποιήθηκε ἡ καταληκτικὴ εἰσήγηση τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ ΕΚΠΑ καὶ ἐπισημονικῶς ὑπευθύνου τοῦ Συνεδρίου κ. Δημητρίου Γόνη, μὲ θέμα: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης καὶ οἱ Ἅγιοι αὐτῆς τῶν πρώτων αἰώνων», κατὰ τὴν διάρκειά τῆς ὁποίας ἐκτέθηκαν τὰ ἀνοικτὰ ἀγιολογικὰ ζητήματα ἀπὸ πλευρᾶς ἱστορικῆς καὶ θεολογικῆς ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης, ἐνῶ προτάθηκαν μεθοδολογικὲς ἀρχές καὶ ἐκκλησιολογικὰ κριτήρια γιὰ τὴν ἐπιτυχή συνέχιση τῆς σχετικῆς ἔρευνας στὸ μέλλον. Ἀκολούθως ἀναγνώστηκαν τὰ Συμπεράσματα τοῦ Συνεδρίου, τὰ ὁποῖα συνέταξαν ὁ Ἀναπλ. Καθηγητῆς Κωνσταντῖνος Κορναράκης καὶ ὁ ὑπογράφων, εἶχαν δὲ ὡς ἑξῆς:

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ Α΄ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΕΙΣ ΣΜΥΡΝΗΝ

Με τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, τὶς πρεσβεῖες τῶν Ἁγίων τῆς Ἰωνίας καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Παναγιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, ὁλοκληρώθηκε τὸ Α΄ Διεθνὲς Ἀγιολογικὸ Συνέδριο στὴ Σμύρνη, μὲ θέμα: «Οἱ Ἅγιοι τῆς Σμύρνης καὶ τῆς Ἰωνίας κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνες».

Τὰ θέματα πὺ ἀπασχόλησαν τοὺς συνέδρους ἐπικεντρώθηκαν σὲ πρόσωπα τῶν ὁποίων ὁ βίος καὶ τὸ ἔργο συνδέονται ἄμεσα ἢ ἔμμεσα μὲ τὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σμύρνης καὶ τῆς εὐρύτερης περιοχῆς τῆς Ἰωνίας, ὅπως ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος καὶ Εὐαγγελιστής, ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, ὁ ἅγιος Βουκόλος, ὁ ἅγιος Πολύκαρπος Σμύρνης, ὁ ἅγιος Πιόνιος, ἡ ἁγία Εἰρήνη ἡ μεγαλομάρτυς καὶ ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος Λυώνος ὁ ἐκ Σμύρνης ὁρμώμενος. Οἱ εἰσηγητὲς προσέγγισαν τὰ θέματά τους ἀπὸ πλευρᾶς βιβλικο-πατερικῆς, ἐκκλησιαστικο-ἱστορικῆς, ὕμνο-ἀγιολογικῆς, πρακτικῆς καὶ ἠθικο-δογματικῆς.

Τὸ Συνέδριο ἀνέδειξε: α) τὸν ἀγιολογικὸ πλοῦτο τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἰωνίας καὶ ἰδιαίτερος τῆς Σμύρνης καὶ β) τὰ προβλήματα ἱστορικῆς τεκμηριώσεως πολλῶν γεγονότων τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται στὴν ἀγιολογικὴ Παράδοση τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Κατάστησε σαφὲς ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ἡ περαιτέρω διερεύνηση τοῦ πνευματικοῦ βίου τῆς Ἰωνίας, τῶν πηγῶν καὶ τῶν ἀνοικτῶν θεμάτων πὺ ἀναφέρονται στὴν τοπικὴ ἀγιολογία, μὲ τὴ διοργάνωση νέων Συνεδρίων ἀφιερωμένων σὲ πρόσωπα ἁγίων, πνευματικῶν μορφῶν καὶ λοιπῶν (ἱστορικῶν, κοινωνικῶν, οἰκονομικῶν καὶ πολιτισμικῶν) διαστάσεων τῆς ζωῆς

τῆς Ἰωνίας ὡς κοινοῦ ἐδάφους διαλόγου, ἐνότητος καὶ καταλλαγῆς μεταξὺ διαφορετικῶν νοοτροπιῶν, παραδόσεων καὶ πολιτισμῶν.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωση τῶν Συμπερασμάτων, ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, εὐχαρίστησε ὅλους τοὺς συνέδρους καὶ τοὺς συντελεστὲς, κήρυξε ἐπίσημος τὴν λήξη τοῦ Ἀγιολογικοῦ Συνεδρίου καὶ ἀπένευμε στοὺς Εἰσηγητὲς καὶ τοὺς συνέδρους ἀναμνηστικὰ καὶ εὐλογίες.

Κωνσταντῖνος Ἰ. Μπελέζος,
Ἀναπλ. Καθηγητὴς ΕΚΠΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2015: Ὁξφόρδη, Μ. Βρετανία

Ἀπὸ 3 ἕως 8 τοῦ μηνὸς ἔλαβε χώρα στὸ Κολλέγιο Wolfson, στὴν Ὁξφόρδη καὶ στὸν οἶκο τοῦ ἁγίου Γρηγορίου καὶ ἁγίας Μακρίνας, ὅπως ἐπίσης καὶ στὸν οἶκο τῆς ἁγίας Θεοσέβειας, ἑβδομάδα Σπουδῶν ἡ ὁποία ἦταν ἀφιερωμένη στὴ διεπιστημονικὴ ἔρευνα στοὺς τομεῖς τῆς θεολογίας καὶ τῶν Μεσαιωνικῶν Σπουδῶν, μὲ ἰδιαίτερη ἔμφαση στὶς Πατερικὲς καὶ Βυζαντινὲς σπουδές. Στὴν ἑβδομάδα Πατερικῶν καὶ Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ἡ ὁποία διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν πολιτιστικὴ ἑταιρεία Αἴνος, τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Winchester, τὸ Φόρουμ Ὁρθόδοξης Θεολογικῆς Ἐρευνας, τὴν Ἀδελφότητα τοῦ ἁγίου Ἀλβανοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Σεργίου, τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου καὶ τῶν οἰκῶν ἁγ. Γρηγορίου καὶ ἁγ. Μακρίνας ἔλαβαν μέρος ἐξέχουσες προσωπικότητες, ἀλλὰ καὶ νεότεροι μελετητὲς, οἱ ὁποῖοι παρουσίασαν ποικίλες πτυχὲς τῆς θεολογίας, ἱστορίας καὶ λογοτεχνίας. Μία σειρά διακεκριμένων ὁμιλητῶν, Καθηγητῶν Πανεπιστημίου, ἐρευνητῶν καὶ καλλιτεχνῶν προ-

σέφεραν διαλέξεις και σεμινάρια για την Άγία Γραφή, την πνευματικότητα, την εικονογραφία, τη μελέτη της ιστορίας, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο οι Πατερικές και Βυζαντινές Σπουδές θα μπορούσαν να έχουν ενδιαφέρον για τον σύγχρονο άνθρωπο. Μεταξύ των όμιλητών ήταν οι: Μητροπολίτης Διοκλείας Κάλλιστος Ware (Όξφόρδη), Sebastian Brock (Όξφόρδη), Hugh Wybrew (Όξφόρδη), π. Andrew Louth (Durham), Ίολη Καλαβρέζου, (Cambridge Mass.), Richard Price (Λονδίνο), Ida Toth (Όξφόρδη), π. Ανδρέας Άνδρεόπουλος (Winchester), Παντελής Καλαϊτζίδης (Βόλος), Νίκη Τσιρώνη (Αθήνα), Ειρήνη Πάνου (Ιεροσόλυμα), Rebecca White (Όξφόρδη), Stephen Platt (Όξφόρδη), Νικόλαος Άσπρούλης (Βόλος), Γιώργος Καλόφωνος (Αθήνα), Θεοφίλη Καμπιανάκη (Όξφόρδη) κ.ά.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2015: Φίλιπποι (Έλλάδα)

Το Πανεπιστήμιο του Texas Austin (ΗΠΑ) σε συνεργασία με τη Μητρόπολη Φιλίππων, το Αρχαιολογικό Μουσείο Φιλίππων και το Colloquium on Material Culture and Ancient Religion διοργάνωσε διεθνές συνέδριο με τίτλο «Philippi, from Colonia Augusta to Communitas Christiana: Religion & Society in Transition» στο διάστημα 7 έως 10 Ιουλίου. Στο συνέδριο συμμετείχαν αρχαιολόγοι, οι οποίοι έχουν εργαστεί στις ανασκαφές του αρχαιολογικού χώρου των Φιλίππων, Καινοδιαθηκολόγοι και ιστορικοί. Στις εισηγήσεις τους παρουσίασαν και ανέλυσαν δεδομένα σχετικά με την αποικία των Φιλίππων στην έλληνορωμαϊκή εποχή και στους πρώιμους χριστιανικούς αιώνες. Όμιλητές ήταν οι: Sarah Bond, M. Boyd, C. Brélaz, X. Χρυσσανθάκη-Κουκούλη, C. Concannon, Σ.

Δουκατά-Δεμερτζή, S. Friesen, J.-F. Gerkens, E. Γούναρη, Μ. Λυχούνας, Δ. Μαλαμίδου, Α. Μέντζος, J.-Y. Marc, L. Nasrallah, P. Oakes, Μ. Παϊσίδου, Ν. Πούλου, J. Quigley, Άθ. Ριζάκης, Μ. Sève, D. Schowalter, A. Stadtharter, Chr. Thomas, Αικ. Τσαλαμπούνη.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2015: Κόρδοβα, Ίσπανία

Το έτησιο συνέδριο της European Society of Biblical Studies έλαβε χώρα στην Κόρδοβα της Ίσπανίας στο διάστημα 12-15 Ιουλίου. Περισσότερες από 10 έρευνητικές ομάδες έστίασαν το ενδιαφέρον τους σε διάφορες πτυχές των κειμένων του αρχαίου Ίουδαϊσμού και του αρχέγονου Χριστιανισμού, καθώς και σε σύγχρονες έρμηνευτικές προσεγγίσεις των βιβλικών κειμένων. Έπιπλέον σε κοινές συνεδρίες ειδικοί συζήτησαν την παρούσα κατάσταση και το μέλλον των βιβλικών σπουδών και τις σχέσεις Χριστιανών, Ίουδαίων και Μουσουλμάνων στην Ίβηρική Χερσόνησο.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2015: Leuven (Βέλγιο)

Το έτησιο Colloquium Lovanienses έλαβε χώρα στο Πανεπιστήμιο του Leuven στο διάστημα 23-25 Ιουλίου. Το φετινό θέμα του ήταν το βιβλίο της Αποκάλυψης και οι εισηγητές με τις εισηγήσεις τους άποπειράθηκαν να άπαντήσουν έρωτήματα, όπως ποιο είναι το φιλολογικό είδος του βιβλίου, ποια άποκαλυπτικά στοιχεία συνδυάζονται έδω με τα έπιστολικά στοιχεία του βιβλίου, πώς κατανοεί την ιστορία, πώς πρέπει να έρμηνευθεί ή συμβολική γλώσσα της, ποια είναι ή άνθρωπολογία του βιβλίου κ.ά. Μεταξύ των όμιλητών ήταν οι Adela Y. Collins, J. Collins, J. Verheyden, C. Koester, R. Burnet, K. Huber, E. Norrelli, Tobias Nicklas κ.ά.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2015: Άμστερνταμ (Όλλανδία)

Στὸ διάστημα 28 Ἰουλίου ἕως 1 Αὐγούστου πραγματοποιήθηκε ἡ 70^η συνάντηση τῆς Studiorum Novi Testamenti Societas. Σὲ αὐτὴν συμμετεῖχαν εἰδικοί μελετητὲς τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀπὸ ὀλόκληρο τὸν κόσμο. Τόσο στὶς κύριες ὁμιλίες τοῦ συνεδρίου ὅσο καὶ στὰ ἐξειδικευμένα σεμινάρια παρουσίασαν ζητήματα τῆς ἐρμηνείας καὶ θεολογίας τῆς Καινῆς Διαθήκης καθὼς καὶ ζητήματα σχετικὰ μὲ τὸν κόσμο καὶ τὰ κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἡ κεντρικὴ ὁμιλία τῆς προέδρου τῆς ἐταιρίας καθ. Judith Lieu εἶχε ὡς θέμα τὶς χριστιανικὲς ἐπιστολὲς καὶ τὴν τοπογραφία τοῦ ἀρχέγονου Χριστιανισμοῦ. Ἄλλοι κύριοι ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: David Horrell, Jean-Daniel Dubois, Amy-Jill Levine καὶ Tobias Nicklas.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2015: Ὁξφόρδη, Μ. Βρετανία

Ἀπὸ 10 ἕως 14 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε στὴν Ὁξφόρδη τὸ ἐτήσιο Διεθνὲς Πατρολογικὸ Συνέδριο μὲ τὴ συμμετοχὴ πλήθους μελετητῶν καὶ ἐρευνητῶν τῆς πατερικῆς σκέψης ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμο. Τὸ συνέδριο εἶχε πολὺ μεγάλο εὖρος περιλαμβάνοντας περὶ τὶς χίλιες παρουσιάσεις. Μεταξὺ τούτων ξεχώρισε ἡ πληθώρα τῶν ἐργασιῶν γιὰ τὸν ἅγιο Αὐγουστῖνο Ἰππῶνος καὶ τὸν ἅγιο Μάξιμο τὸν Ὁμολογητὴ, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν Ὁριγένη, τοὺς Καππαδόκες, τὸν ἱερὸ Χρυσόστομο καὶ τὰ ἀρεοπαγικὰ συγγράμματα. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ Εἰρήνη Ἀφεντουλίδου («Gendering the Baby in Byzantine Prayers on Child-Bed»), Θεόδωρος Ἀλεξόπουλος («Palamas' Epistula III: the version published by Palamas: against the background of his other works on divine energies»), π. Ἀνδρέας Ἀνδρεόπουλος («Mystical and Apophatic, beyond Philosophical: a De-

fence of the Liturgical Reading of the Corpus Areopagiticum»), Lewis Ayres («The Development of Christian Figurative Reading from Paul to Origen (for workshop *The Nature and Interpretation of Scripture in Early Christianity*)»), Krastu Banev («Let all guests who arrive be received like Christ (Rule of St Benedict 53): Revisiting Hospitality in Early Monasticism»), Liviu Barbu («Asceticism Lives On: Perception, Reconstruction and Continuity in Eastern Christianity»), π. Δημήτριος Μπαθρέλλος («*Sola gratia? Sola fides?* Law, grace, faith, and works in John Chrysostom's commentary on *Romans*»), Christopher Beeley («Augustine and Maximus on the Divided and Reunited Self»), Paul Blowers («Modern Recontextualizations of Maximus the Confessor»), David Bradshaw («St. Maximus on Time, Eternity, and Divine Knowledge»), π. Ἀλέξανδρος Χουλιάρης («The Imago Trinitatis in St Symeon the New Theologian and Niketas Stethatos: Is this the Basic Source of St Gregory Palamas' own Approach?») κ.ἄ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2015: Μοναστήρι τοῦ Boze (Β. Ἰταλία)

Ἀπὸ τὶς 9 ἕως τὶς 12 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε στὴν Οἰκουμενικὴ Μοναστικὴ ἀδελφότητα τοῦ Boze στὴ Βόρεια Ἰταλία τὸ 23ο Ἐτήσιο Διεθνὲς Συνέδριο Ὁρθόδοξης Πνευματικότητας ποὺ διοργανώνεται ἀπὸ τὰ Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα καὶ πολλὲς ἀυτοκέφαλες Ἐκκλησίες μὲ γενικὸ θέμα: «Ἐλεος καὶ συγχώρησις». Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ Μητροπολίτης Διοκλείας Κάλλιστος Ware («Ἡ δυναμικὴ τῆς συγχώρησης στοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας»), ὁ Ρωμαιοκαθολικὸς Καρδινάλιος Walter

Kasper («Χριστιανική συγχώρησης και καταλλαγή μεταξύ των Ἐκκλησιῶν»), ὁ Μητροπολίτης Σηλυβρίας Μάξιμος Βγενόπουλος («Συγχώρησης μεταξύ των Ἐκκλησιῶν: ὁ Τόμος Ἀγάπης»), ὁ π. John Behr, («Τὸ ὄνομα Θεοῦ Κυρίου, Οἰκτιρῶν καὶ Ἐλεήμων, Ἐξ. 34,5»), ὁ Δρ. Alexis Torrance («Μετάνοια καὶ θεῖον ἔλεος στὴν μοναχικὴ κοινότητα. Οἱ μοναχοὶ τῆς Γάζης»), ὁ Καθηγητὴς Δημήτριος Μόσχος («Τὸ ἔλεος στὸν βίο καὶ τὴ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Παχωμίου»), ὁ π. Βασίλειος Θερόμος («Ἀμοιβαία συγχώρησης καὶ μέριμνα τοῦ ἄλλου»), ὁ Καθηγητὴς Γεώργιος Δημακόπουλος («Μνήμη καὶ συγχώρησης στὴν δόμηση τῆς χριστιανικῆς ταυτότητας. Ἡ περίπωση τῶν Σταυροφοριῶν») κ.ἄ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2015: Βελιγράδι, Σερβία

Μὲ ἀφορμὴ τὴν ἴδρυση τοῦ Κέντρου Βιβλικῶν Σπουδῶν καὶ τὸν ἐγκαινισμὸ τῆς βιβλιοθήκης του ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Βελιγραδίου διοργάνωσε στὸ διάστημα 10-13 Σεπτεμβρίου διεθνὲς συνέδριο μὲ τίτλο «Christ of the Sacred Stories». Οἱ εἰσηγητὲς παρουσίασαν τὸν τρόπο πὺν παρουσιάζεται ὁ Ἰησοῦς στὰ διάφορα εὐαγγέλια καὶ στὸν Παῦλο, καθὼς καὶ τὸ πῶς κατανοήθηκαν χριστολογικὰ τὰ προφητικὰ καὶ τὰ ψαλμικὰ κείμενα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ F. Tóth, U. Luz, Ἰ. Καραβιδόπουλος, M. Matjaz, T. Nicklas, E. Eynikel, Αἰκ. Τσαλαμπούνη, A. Puig I Tàrrech, J. Schröter, W. Grünstäudl, M. Seleznev, V. Tatalovic, X. Καρακόλης, N. Bozovic, K.-W. Niebuhr, T. Stoitchev, P. Dragutinovic.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2015: Θεσσαλονίκη

Ἀπὸ τὶς 10 ἕως τὶς 15 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε τὸ 22ο Διεθνὲς Συνέδριο τῆς

Ἐταιρείας τοῦ Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν μὲ θέμα: «Οἰκονομία, Dispensatio and Aequitas in the life of the Church» στὸ Συνεδριακὸ Κέντρο «Διακονία» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης. Καθηγητὲς, ἐρευνητὲς καὶ ἐπιστήμονες εἰδικοί στὸ Κανονικὸ καὶ Ἐκκλησιαστικὸ Δίκαιο ἀνέπτυξαν ποικίλες πτυχὲς τοῦ θέματος, ὅπως π.χ. ἡ ἀποσαφήνιση τοῦ νοήματος τῶν ὄρων «Οἰκονομία-Dispensatio», οἱ προϋποθέσεις ἐφαρμογῆς τους, ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Πατέρες ἀντιμετωπίζουν τὸ θέμα, ἡ δυνατότητα ἄσκησης καὶ ἐφαρμογῆς τῆς Οἰκονομίας στὴ μυστηριακὴ καὶ ἄσκητικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ζήτημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοσύνης κ.ἄ. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ Δρ. David Heith-Stade, («Canon and Oikonomia: A Typology of Normativity and Exceptions in Canon Law»), ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἀρχιμ. Γρηγόριος Παπαθωμᾶς, («Ecclesiastical Oikonomia: Terminological Elucidations and Hermeneutic Retrospections»), Ἐπίσκοπος Γρατιανούπολης, Καθηγητὴς Δημήτριος Σαλάχας («The Application of Ecclesiastical Oikonomia in Penal Law according to the Holy Canons of the Ancient Church and in the Current Law of the Catholic Eastern Churches»), L. Patsavos («The Application of Oikonomia: The Experience of the Orthodox Church in North America»), ὁ Ἐπίκουρος Καθηγητὴς Νικόλαος Μαγγιώρος («The Concept of Oikonomia in Inter-Orthodox Relations»), ὁ Καθηγητὴς Γρηγόριος Λαρεντζάκης («Oikonomia in the Interconfessional Dialogue»), ὁ Καθηγητὴς Θεόδωρος Γιάγκου («Oikonomia according to St. Nikodemos the Hagiorite»), Καθηγητὴς Nicolae Dură («“Iustitia” (Righteous-

ness) and “Aequitas” (Equity). The contribution of Lactantius († 325) in the specifying of the content of the two constituent elements of the “Jus”) κ.ά.

Σεπτεμβριος 2015: York, M. Βρετανία

Τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ York σὲ συνεργασία μὲ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Texas, Austin (ΗΠΑ) διοργάνωσε τὸ καθιερωμένο φετινὸ συνέδριο γιὰ τὰ χριστιανικὰ ἀπόκρυφα στὸ διάστημα 24-26 Σεπτεμβρίου 2015. Οἱ εἰσηγήσεις κινήθηκαν γύρω ἀπὸ τρεῖς θεματικὲς: (α) τὰ πιθανὰ κίνητρα πίσω ἀπὸ τὴν παραγωγή ἀποκρύφων ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα, (β) τὴ σύνδεση τῶν ἀποκρύφων τοῦ Μεσαίωνα καὶ τῶν νεότερων χρόνων (19^{ος}-20^{ος} αἰ.) μὲ τὴ γενικότερη ἀπόκρυφη γραμματεία καὶ (γ) τὸ Εὐαγγέλιο τῆς Συζύγου τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὰ στοιχεῖα ποὺ προκύπτουν ἀπὸ αὐτὸ γιὰ τὴ σύνταξη, τὴν παράδοση καὶ τὴν πρόσληψη τῶν χριστιανικῶν ἀποκρύφων. Κύριος ὁμιλητὴς ἦταν ὁ Bart Ehrman.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2015: Βόλος

Ἀπὸ τὶς 28 ἕως τὶς 30 τοῦ μηνὸς ἔλαβε χώρα στὸν Βόλο διεθνὴς συνδιάσκεψη ποὺ διοργανώθηκε ἀπὸ τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν (ΠΣΕ), τὸ Οἰκουμενικὸ Δίκτυο Ὑποστήριξης Ἀναπηρίας (EDAN), σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου. Πρόκειται γιὰ μία θεολογικὴ πρωτοβουλία διαλόγου, ἡ ὁποία προσέφερε ἐπιμέρους ὀρθόδοξες προσεγγίσεις καὶ θεωρήσεις σχετικὰ μὲ τὴν ἀναπηρία, καλώντας τὶς ἐκκλησίες νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸ ὅλο θέμα μὲ μία ἀνανεωμένη ἀφοσίωση. «Ἡ συζήτηση σχετικὰ μὲ τὴν ἀναπηρία δὲν ἀφορᾷ σὲ κάποιο μέρος τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ στὴν ἴδια τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας στὸ σύνολό της», σημείωσε ὁ Nathan

Hoppe, ὁ ὁποῖος ἐκπροσώπησε τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας. Καὶ συνέχισε: «Ἐπομένως, ἡ ἀναπηρία πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζεται ὡς πρόβλημα ποὺ ἀφορᾷ στὴν καθόλου ὑγεία τῆς Ἐκκλησίας. Σὲ μία ὑγιὴ Ἐκκλησία ὅλα τὰ μέλη προσεύχονται μαζὶ καὶ ἐργάζονται ἀπὸ κοινοῦ· σὲ καμιά περίπτωση δὲν στρέφονται ἀπαξιωτικὰ ἀπέναντι σὲ ἄλλα μέλη». Ὁ Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος, στὸν σύντομο χαιρετισμὸ του κατὰ τὴν ἑναρξὴ τῆς συνάντησης, τόνισε ὅτι μὲ «τὴν ἐνσάρκωσή του ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ προσέλαβε ὀλάκερη τὴν ἀνθρώπινη φύση, γεγονός ποὺ ἀποτελεῖ μία ἀπὸ τὶς πηγὲς τῆς μοναδικότητος καὶ τῆς ἀξιοπρέπειας κάθε ἀνθρώπου». Σ’ αὐτὸ τὸ πλαίσιο, ἀναρωτήθηκε, πῶς εἶναι «δυνατὸ γιὰ ἕναν Χριστιανὸ νὰ υἱοθετήσῃ συνειδητὰ ὁποιαδήποτε ἀπάνθρωπη στάση ποὺ ἀπορρίπτει τὸν μοναδικὸ χαρακτῆρα κάθε ἄλλου προσώπου;». Σχολιάζοντας τὴν Α΄ πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου κεφ. 11, ὁ Καθηγητὴς τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Βελιγραδίου Rastko Jovic, παρατήρησε ὅτι ἡ αὐθεντικὴ ἐκκλησιαστικὴ εὐχαριστία (τὸ κεντρικὸ γεγονός στὴ ζωὴ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας) κρίνεται ἀπὸ τὴν συμπερίληψη καὶ συμμετοχὴ ὅλων τῶν μελῶν τῆς κοινότητος στὸ εὐχαριστιακὸ δεῖπνο καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ποιότητα τῆς τελετουργίας ἢ τὴν ποιότητα τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου. «Δὲν ὑπάρχει εὐχαριστιακὴ γιορτὴ, ἂν δὲν ὑπάρχει ἀγάπη ποὺ νὰ εἶναι ἔκδηλη στὶς σχέσεις τῶν μελῶν τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας». «Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἕνα σῶμα μὲ πολλὰ μέλη», τόνισε ἡ Torill Edoy, συντονίστρια τοῦ EDAN γιὰ τὴν Εὐρώπη, προσθέτοντας ὅτι «ὅταν ἐξαιτίας τοῦ ἀποκλεισμοῦ μερικὰ ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἀποκόπτονται, εἶναι τὸ ἴδιο τὸ

σώμα της Ἐκκλησίας πού υφίσταται τήν ἀναπηρία». Ἡ Edoy τόνισε ὅτι ἡ δημιουργία ἑνός περιβάλλοντος προσιτοῦ στίς ἀνάγκες τῶν ἀτόμων μέ ἀναπηρία θά πρέπει νά ἀποτελεῖ κοινὸ ὄραμα γιά τή φύση καί τήν ἀποστολή τῶν ἐκκλησιῶν. Ἡ ὀρθόδοξη κατανόηση τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωση τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆ βάσει τῆς πατερικῆς ἐρμηνείας, υἱοθετήθηκε στὸ πλαίσιο τῆς τελευταίας συνδιάσκεψης τοῦ Δικτύου στὸν Βόλο. Οἱ ἐκκλησίες παρακινήθηκαν νά ἀναλάβουν δράση σὲ πρακτικὸ ἐπίπεδο σὲ σχέση μέ τήν ἀναπηρία. Ἡ προσβασιμότητα στὰ κτίρια, ὅπως ἐπίσης καί ζητήματα θεολογίας, ἡ κάθε εἶδους βοήθεια καί προσαρμογὴ στίς εἰδικές ἀνάγκες, ὁ καταρτισμὸς τῶν κληρικῶν καί τῶν λαϊκῶν, προκειμένου νά συνεργαστοῦν μέ τὰ άτομα μέ εἰδικές ἀνάγκες καί ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ τῶν ἀτόμων μέ ἀναπηρία στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας βρέθηκαν στὸ ἐπίκεντρο τῶν συζητήσεων τῆς συνάντησης. Ὁ Δρ Samuel Kabue, συντονιστὴς τοῦ EDAN, σημείωσε ὅτι παρὰ τίς ποι-

κίλες προκλήσεις ὑπάρχει ἡ δυνατότητα εἰσαγωγῆς προγραμμάτων σπουδῶν γιά τήν ἀναπηρία σὲ μία ποικιλία θεολογικῶν ἰδρυμάτων σὲ ὅλο τὸν κόσμο, ὅπως στὴν Ἀφρική, στὴν Ἀσία καί στὴν Καραϊβική. Στὴν προοπτικὴ αὐτὴ σημείωσε: «Εἶναι ἐφικτὸ νά εἰσάγουμε προγράμματα σπουδῶν πού σχετίζονται μέ τήν ἀναπηρία στὰ ὀρθόδοξα θεολογικὰ σεμινάρια, σχολές καί ἀκαδημίες εἴτε ὡς ξεχωριστὸ ἀντικείμενο μελέτης εἴτε ἀκόμη καί ὡς θέμα πού διαπερνάει ὅλα τὰ ἐπιμέρους μαθήματα ἢ προγράμματα τῶν ὀρθόδοξων ἰδρυμάτων». Ἐπιπλέον τόνισε τὴ σημασία τῆς θεολογικῆς συνάντησης μέ τοὺς ὀρθόδοξους θεολόγους ὅπως ἐπίσης καί τὴν ἀνάγκη ὁ οἰκουμενικὸς διάλογος γύρω ἀπὸ τὴν ἀναπηρία νά συνεχιστεῖ καί νά διατηρηθεῖ. Τέλος, οἱ σύνεδροι τῆς συνάντησης τοῦ Βόλου κατέθεσαν τίς σκέψεις τους καί τὸν θεολογικὸ προβληματισμὸ τους πάνω στὰ δύο ἐπίσημα κείμενα τοῦ EDAN τὸ *A Church of All and for All* (2003) καί τὸ *The Gift of Being: Called to be a Church of All and for All* (2014).

Στὴ σύνταξη τῶν «Θεολογικῶν Χρονικῶν» συνεργάστηκαν ὁ Νικόλαος Ἀσπροῦλης, ἡ Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη, ὁ Κωνσταντῖνος Μπελέζος καί ὁ Διονύσιος Σκλήρης.